

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 242g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 273 alineatele (1), (1¹), (2), (3) din Codul vamal, în redactarea anterioară Legii nr. 95 din 24 august 2021, și a articolului 415 alineatele (1), (1¹), (2) din Codul vamal, în redactarea Legii nr. 95 din 24 august 2021, în vigoare din 1 ianuarie 2024

(contestarea deciziilor organului vamal în cazurile de contravenții vamale)

CHIȘINĂU
6 februarie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dorin Casapu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 5 decembrie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 februarie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 273 alineatele (1), (1¹), (2), (3) din Codul vamal, în redactarea anterioară Legii nr. 95 din 24 august 2021, și a articolului 415 alineatele (1), (1¹), (2) din Codul vamal, în redactarea Legii nr. 95 din 24 august 2021, în vigoare din 1 ianuarie 2024, ridicată de dl avocat Gheorghe Sclifos, în interesele dlui Ion Cojocari și ale SRL „STANDEAL”, în dosarul nr. 5r-5804/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna Elisaveta Buzu, judecătoare de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul excepției, pot fi rezumate după cum urmează.

4. La 19 iunie 2023, Serviciul Vamal a emis în privința *STANDEAL* o decizie de sancționare pentru comiterea unei contravenții vamale sancționată de articolul 231 pct. 4) din Codul vamal, în redactarea în vigoare până la 1 ianuarie 2024.

5. La aceeași dată, Serviciul Vamal a emis în privința dlui Ion Cojocari o decizie de sancționare pentru comiterea contravenției prevăzute de articolul 287 alin. (10) (*încălcarea regulilor vamale*) din Codul contravențional.

6. La 15 septembrie 2023, deciziile de sancționare au fost contestate la Judecătoria Chișinău.

7. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Gheorghe Sclifos a ridicat, în interesele dlui Ion Cojocari și *STANDEAL*, excepția de neconstituționalitate a articolului 273 alineatele (1), (1¹), (2), (3) din Codul vamal, în redactarea anterioară Legii nr. 95 din 24 august 2021, și a articolului 415 alineatele (1), (1¹), (2) din Codul vamal, în redactarea Legii nr. 95 din 24 august 2021, în vigoare din 1 ianuarie 2024, care reglementează procedura de contestare a deciziilor organului vamal în cazurile de contravenții vamale.

8. Printr-o încheiere din 12 noiembrie 2024, judecătorul cazului a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 15 Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

10. Prevederile relevante ale Codului vamal, adoptat prin Legea nr. 1149 din 20 iulie 2000, în vigoare până la 1 ianuarie 2024, sunt următoarele:

Articolul 273

Atacarea deciziei organului vamal privind aplicarea de sancțiune persoanei fizice, persoanei juridice sau persoanei care desfășoară activitate de întreprinzător fără a se constitui persoană juridică

„(1) Decizia organului vamal privind aplicarea de sancțiune poate fi atacată de persoana fizică, persoana juridică sau de persoana care desfășoară activitate de întreprinzător fără a se constitui persoană juridică, vizate în decizie, ori de avocatul sau reprezentantul lor în decursul a 10 zile calendaristice de la data comunicării deciziei.

(1¹) Decizia organului vamal privind aplicarea de sancțiune cu răspundere materială este act administrativ.

(2) Contestația împotriva deciziei organului vamal privind aplicarea de sancțiune cu răspundere materială se depune inițial la aparatul central al Serviciului Vamal.

(3) Contestația împotriva deciziei organului vamal privind aplicarea de sancțiune cu răspundere contravențională se depune în conformitate cu prevederile Codului contravențional.

[...].”

11. Prevederile relevante ale Codului vamal, adoptat prin Legea nr. 95 din 24 august 2021, în vigoare din 1 ianuarie 2024, sunt următoarele:

Articolul 415 Contestarea deciziei

„(1) Prin derogare de la prevederile Codului administrativ, decizia Serviciului Vamal asupra cazului de contravenție vamală cu răspundere materială se contestă inițial la aparatul central al Serviciului Vamal în decursul a 15 zile de la data comunicării deciziei respective. Prin derogare, decizia se comunică respectând art.22.

(1¹) Decizia Serviciului Vamal cu privire la cazul de contravenție vamală cu răspundere materială este act administrativ.

(2) Contestația împotriva deciziei Serviciului Vamal asupra cazului de contravenție vamală cu răspundere contravențională se depune în conformitate cu prevederile art.448 din Codul contravențional și se examinează de instanța de judecată.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul sesizării menționează că normele contestate, care reglementează modul de contestare a deciziilor organului vamal privind cazurile de contravenții din domeniul vamal, nu sunt clare și previzibile.

13. Astfel, autorul excepției consideră că, deși normele contestate reglementează aspecte similare, acestea conțin formulări care contravin prevederilor articolului 448 alin. (1) din Codul contravențional și articolului 2 alin. (3) lit. b) din Codul administrativ. Din acest motiv, subiectul răspunderii contravenționale în domeniul vamal se află în incertitudine și nu cunoaște care normă va fi aplicată în cazul său.

14. În opinia autorului sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 15 (*universalitatea*), 23 alin. (2) (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) și 54 alin. (4) (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul vamal, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către avocatul unor părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 273 alineatele (1), (1¹), (2), (3) din Codul vamal, în redactarea anterioară Legii nr. 95 din 24 august 2021, și articolul 415 alineatele (1), (1¹), (2) din Codul vamal, în redactarea Legii nr. 95 din 24 august 2021, în vigoare din 1 ianuarie 2024.

19. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului constituționalității.

20. O condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate este și faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei.

21. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză contravențională în care se contestă deciziile de sancționare emise de organul vamal în privința unor contravenții din domeniul vamal. Ambele articole contestate reglementează modul de contestare a deciziilor organului vamal privind cazurile de contravenții din domeniul vamal.

22. Totuși, Curtea notează că la soluționarea cauzei contravenționale poate fi aplicată doar o variantă a prevederilor contestate. Afirmarea aplicabilității unei variante a legii presupune excluderea aplicabilității celeilalte variante a legii (*expressio unius est exclusio alterius*). Curtea nu posedă competența de a stabili aplicabilitatea legii în timp la soluționarea cauzei. Aceste chestiuni țin de competența judecătorului în fața căruia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. În încheierea prin care a admis ridicarea excepției, acesta trebuia să rețină care variantă a legii este aplicabilă (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 108 din 12 septembrie 2024, § 17).

23. Dacă Curtea ar verifica toate variantele legii, ea ar da curs unei *actio popularis*. Curtea verifică doar legea aplicabilă cauzei în cadrul căreia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că aceasta privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar acest instrument devenind o *actio popularis*, lipsit de caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 115 din 26 septembrie 2023, § 24; DCC nr. 108 din 12 septembrie 2024, § 18).

24. Așadar, Curtea nu poate declanșa controlul de constituționalitate în lipsa concretizării normei aplicabile de către judecătorul cazului.

25. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție nu întrunește una dintre condițiile de admisibilitate.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 273 alineatele (1), (1¹), (2), (3) din Codul vamal, în redactarea anterioară Legii nr. 95 din 24 august 2021, și a articolului 415 alineatele (1), (1¹), (2) din Codul vamal, în redactarea Legii nr. 95 din 24 august 2021, în vigoare din 1 ianuarie 2024, ridicată de dl avocat Gheorghe Sclifos, în interesele dlui Ion Cojocari și SRL STANDEAL, părți în dosarul nr. 5r-5804/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 6 februarie 2025
DCC nr. 20
Dosarul nr. 242g/2024*